

PROGRAM NAUCZANIA
SZKOŁY MUZYCZNEJ I STOPNIA NR 1
IM. STANISŁAWA WIECHOWICZA W KRAKOWIE

Przedmiot:

ZESPÓŁ INSTRUMENTALNY

opracowanie:

Marcin Zawiślak

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 sierpnia 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego (Dz. U. z dnia 28 sierpnia 2019 r. Poz. 1637)

Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 czerwca 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych szkołach i placówkach artystycznych (Dz. U. z dnia 5 lipca 2019 r. Poz. 1247)

Statut Szkoły Muzycznej I Stopnia Nr 1 im. Stanisława Wiechowicza w Krakowie.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

1. Kształcenie umiejętności gry w zespole instrumentalnym

Uczeń:

- 1) zdobywa umiejętność współdziałania oraz pracy w grupie;
- 2) jest odpowiedzialny za wykonywaną pracę;
- 3) kształci umiejętność gry w zespole o różnorodnym składzie.

2. Rozwój umiejętności wykonawczych w zespole instrumentalnym

Uczeń:

- 1) posiada wiedzę i umiejętności zdobyte na indywidualnych lekcjach gry na instrumencie, umie je wykorzystać w pracy w zespole;
- 2) wykazuje się kreatywnością w odczytaniu i wykonaniu utworu.

3. Prezentacja muzyczna

Uczeń:

- 1) bierze aktywny udział w audycjach, koncertach indywidualnych i zespołowych;
- 2) rozwija swoją wrażliwość muzyczną i estetyczną;
- 3) rozwija swoje zainteresowania muzyczne i pasję do muzykowania zespołowego.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Kształcenie umiejętności gry w zespole instrumentalnym

Uczeń:

- 1) jest świadomy roli, jaką pełni instrumentalista w zespole;
- 2) motywuje innych członków grupy do współdziałania w zespole;
- 3) dostraja swój instrument pod kierunkiem nauczyciela do gry w zespole;
- 4) jest uwrażliwiony na zmiany intonacji;
- 5) wykazuje dbałość o elementy metryczne podczas pracy w zespole;
- 6) jest systematyczny, punktualny, cierpliwy i wytrwały oraz koleżeński w grupie;
- 7) potrafi samodzielnie przygotować swój warsztat pracy do zajęć;
- 8) pracuje w zespole nad zadaniami wyznaczonymi przez nauczyciela;
- 9) dostrzega i koryguje błędy popełniane w grze zespołowej.

2. Rozwój umiejętności wykonawczych w zespole instrumentalnym

Uczeń:

- 1) zna notację muzyczną, w szczególności: podział wartości nut i pauz, metrum, wysokości dźwięków, znaki chromatyczne;
- 2) wykazuje umiejętność gry z nut oraz orientację we współzależności głosów w utworach;
- 3) czyta nuty ze zrozumieniem, potrafi wykonać a vista łatwe utwory muzyczne o prostej fakturze, zagrane w wolnym tempie;
- 4) posługuje się prawidłową postawą podczas gry;
- 5) w sposób prawidłowy posługuje się techniką gry na swoim instrumencie;
- 6) wykazuje dbałość o barwę i jakość dźwięku podczas gry;
- 7) wykorzystuje w grze charakterystyczne dla swojego instrumentu sposoby artykulacji, agogiki, dynamiki oraz frazowania.

3. Prezentacja muzyczna

Uczeń:

- 1) wykonuje program przygotowany w ramach zespołu;

- 2) uczestniczy w prezentacjach zespołu;
- 3) dba o swój wizerunek sceniczny oraz estetykę zespołu;
- 4) potrafi dokonać krytycznej oceny wykonanego utworu;
- 5) wykorzystuje do prezentacji muzycznej technologię informacyjną i komunikacyjną w zakresie wskazanym przez nauczyciela.

Cele i zadania gry w orkiestrze szkolnej

1. Rozwijanie techniki instrumentalnej zapoczątkowanej w trakcie nauki indywidualnej ucznia.
2. Kształtowanie wrażliwości na jakość brzmienia zespołu złożonego z różnych instrumentów.
3. Rozwijanie poczucia rytmu, kształcenie słuchu i wyobraźni muzycznej, formowanie gustu artystycznego uczniów.
4. Rozwijanie poczucia dyscypliny i umiejętności gry zespołowej.
5. Kształtowanie umiejętności czytania tekstu muzycznego i gry a vista.
6. Stymulowanie zamiłowania uczniów do wspólnego muzykowania kameralnego i zespołowego.
7. Poznawanie różnych utworów zespołowych posiadających swój styl i określoną formę muzyczną.
8. Rozwijanie zdolności interpretacyjnych w ramach wspólnie wypracowanej koncepcji.
9. Nauka właściwych zachowań estradowych.
10. Przygotowanie ucznia do gry zespołowej w dalszym kształceniu muzycznym (jeśli zamierza kontynuować naukę) oraz w innych zespołach instrumentalnych.
11. Przygotowanie uczniów kończących edukację muzyczną na etapie szkoły muzycznej I stopnia do gry w różnego typu zespołach amatorskich, domach kultury, zespołach folklorystycznych itp.

Uwagi o realizacji programu

Praca na zajęciach powinna przebiegać dwukierunkowo. Pierwszy nurt to dalsze kształcenie instrumentalne wychowanków, forma pracy oparta na ćwiczeniu, szkoleniu, studiowaniu repertuaru. Drugi to przygotowanie do publicznych występów zgodnych z planem pracy szkoły - akcją koncertową dla potrzeb szkoły i środowiska.

Organizacja pracy i metody nauczania

1. Zajęcia zespołu odgrywają szczególną rolę w procesie wychowawczym i kształceniu artystycznym. Wyrabiają właściwą postawę społeczną i osobistą u uczniów oraz kształtują pozytywną motywację do aktywności w pracy nad opanowaniem repertuaru i świadomym uczestnictwem w wydarzeniu artystycznym.
2. Dużą rolę w pracy odgrywają takie czynniki jak: wspólna odpowiedzialność artystyczna, organizacyjna, porządkowa.
3. Program przedmiotu powinien być dostosowany do możliwości technicznych, interpretacyjnych i wykonawczych uczniów.
4. Zajęcia należy rozpocząć od precyzyjnego nastrojenia wszystkich instrumentów. Bardzo ważnym etapem pracy jest kontrola wszystkich grających w zespole pod

względem jakości brzmienia dźwięku w zależności od stylu i charakteru utworu. Na jakość i pożądany efekt końcowy wpływa w znacznej mierze dostateczna precyzja intonacyjna, rytmiczna, stosowanie odpowiednich środków ekspresji wykonawczej (dynamika, agogika, artykulacja itp.) U uczniów zaczynających grę w zespole należy zwrócić szczególną uwagę na to, by skupiali się nie tylko na swojej indywidualnej grze, ale również byli pilnie wsłuchani w całość brzmienia zespołu.

5. Osobnym problemem w zakresie precyzji intonacyjnej, harmonicznego oraz rytmicznego jest kwestia dostrojenia się do całości aparatu wykonawczego w przypadku pracy nad repertuarem wokalem – instrumentalnym czy solowym. W przypadku większych zespołów szczególnym zadaniem prowadzącego zajęcia jest nauka właściwej reakcji na gesty dyrygenta. Powinno to być możliwie szybkie i właściwe reakcją poprzez ścisły kontakt dyrygenta i zespołu, co zapewnia harmonijną współpracę. Jest to zadanie trudne, wymagające dużego skupienia zarówno prowadzącego, jak i uczniów, dlatego powinno być realizowane na każdym zajęciu.
6. Każdorazowo na zajęciach uczniowie powinni posiadać przybory do pisania na wypadek konieczności zaznaczania w tekście ewentualnych zmian graficznych.
7. Uczniowie powinni poznawać utwory z różnych epok. Literatura odpowiadająca poziomowi instrumentalnemu uczniów szkoły muzycznej I stopnia nie jest zbyt obszerna. Należy dokonywać różnego rodzaju adaptacji utworów instrumentalnych, przeróbek, itp. bez szkody dla wartości artystycznej dzieła. Nauczyciel powinien być w stałym kontakcie z nauczycielami przedmiotu głównego wychowanków. Sprzyja to lepszemu opanowaniu utworów pod względem aplikatury, ustalenia kierunku smyczków, pozycji i rodzajów artykulacji możliwych do wykonania. Dodatkowe próby odbywają się tylko w porozumieniu z dyrekcją szkoły.

Kryteria oceny pracy ucznia

Uczniów obowiązuje aktywność na zajęciach. Siedząca postawa podczas gry powinna być prawidłowa, wymaga to szczególnej uwagi nauczyciela. Niezmiennie istotne jest poczucie kontroli przez prowadzącego, świadomość systematycznej obserwacji zaangażowania w grę, oceny poziomu wkładu pracy wnoszonego do realizacji celu – ostatecznej interpretacji i prezentacji utworu. Dla oceny pracy ucznia następujące kryteria powinny być brane pod uwagę w pierwszej kolejności:

- aktywność i zaangażowanie
- szybkość i dokładność realizacji poleceń nauczyciela
- stopień umiejętności gry a vista
- koleżeńskość i pozytywny stosunek do kolegów
- umiejętność dostosowania się do ogółu grających
- zachowanie podczas zajęć, zdolność koncentracji i twórczego myślenia
- stopień opanowania tekstu, znajomość stylu, właściwych wzorów interpretacji utworu
- punktualność i frekwencja

Istotną pomoc dla nauczyciela stanowią współczesne środki techniczne umożliwiające nagranie i odtworzenie granych utworów. Wzorowanie się na najlepszych nagraniach opracowywanych utworów pozytywnie wpływa na jakość interpretacji i prezentacji wykonywanego w trakcie koncertów repertuaru. Na koniec należy wspomnieć o szczególnej odpowiedzialności i roli prowadzącego zajęcia. Nauczyciel prowadzący zajęcia powinien być

przygotowany do każdych zajęć i dysponować ustalonym planem. Niezwykle istotna jest odpowiednia samodyscyplina nauczyciela, który wypracowuje najwyższe standardy wymagań w pierwszej kolejności u siebie, a następnie od zespołu. Nieoceniona wydaje się rola przyjaznej, ale skupionej atmosfery, wypełnionej pasją i klimatem zamięłowania do wspólnego muzykowania. Od tego bowiem zależy jakość osiągniętego poziomu orkiestry.